

Program početne obuke i program stručnog usavršavanja za 2022. godinu

Edukacija sudija i tužilaca u Federaciji BiH u 2022. godini

Pripremili: Samra Alispahić i Almir Tabaković, Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine

Centri za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH i Republici Srpskoj i Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH u saradnji sa Stalnom komisijom za edukaciju, CSD-om VSTV-a BiH i Projektom vijeća Evrope „Inicijativa za pravnu sigurnost i efikasno pravosuđe u Bosni i Hercegovini – Faza II” nastojat će implementirati Novi kurikulum o učenju o ljudskim pravima namijenjen novoimenovanim sudijama i tužiocima.

U okviru realizacije Programa početne obuke novoimenovanih nosilaca pravosudnih funkcija, obuka o ljudskim pravima će imati značajnu ulogu i obuhvatiti nekoliko segmenata osnovnog i naprednog stadija obuke. Osnovna zamisao kurikulumu jeste da novoimenovani sudije/tužiocci postepeno grade svoje znanje i vještine u primjeni Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Novim kurikulumom početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca u oblasti ljudskih prava, uzimajući u obzir prirodu i dugoročne ciljeve edukacije i obuke o ljudskim pravima, te njihovo trajanje i intenzitet, obuka će se povećati i sistemski zaokružiti u jedinstvenu cjelinu. Ovdje se prvenstveno govori o modularnoj obuci kroz 12 osnovnih modula o ljudskim pravima, kombinacijom dostupnih HELP modula učenja na daljinu i tradicionalnih radionica uživo.

Predviđeno je da obuka o ljudskim pravima i Evropskoj konvenciji traje tri godine – prve godine imali bismo osnovno znanje kroz module kao što su uvod u EKLjP, HUDOC i drugi alati za istraživanje, načela tumačenja EKLjP-a i procesna prava prema EKLjP-u. Tokom druge i treće godine obuke novoimenovani sudije bi pohađali obuke prema razrađenim nastavnim planovima i programima vezanim za ravnopravnost i nediskriminaciju, te prava žrtava prema EKLjP-u. Napredni dio obuke bio bi zastupljen u temama: obrazloženje presuda (građanskih i krivičnih); pristup žena pravdi; migracije i EKLjP; imovinska prava prema EKLjP-u; te krivična djela počinjena iz mržnje i govor mržnje, što bi doprinijelo produbljivanju znanja i razvijanju vještina pronalaženja i korištenja dostupne sudske prakse domaćih i međunarodnih sudova.

Cijeneći još uvijek otežanost realizacije tradicionalnih obuka, smatramo da će se manji dio obuke i realizacije programa stručnog usavršavanja sudija i tužilaca odvijati *online*. Uz podršku Odjela IKT Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, koji je centrima stavio na raspolaganje komunikacijsku platformu *Cisco Webex* za sigurnu i nesmetanu realizaciju edukativnih aktivnosti, buduće aktivnosti će biti realizovane putem navedene platforme i podrške pri realizaciji *online* edukativnih aktivnosti.

Kao i uvijek, u novitetima nam podršku pružaju međunarodne i domaće partnerske organizacije. AIRE Centar, Vijeće Evrope, OSCE Misija u Bosni i Hercegovini, USAID, UNICEF, CLDP, OPDAT, TRIAL International, Heinrich Boll Stiftung, Save the Children, Atlantska inicijativa, Sarajevski

otvoreni centar, te Centar ženskih prava samo su neke od organizacija s kojima ćemo nastaviti započete projektne aktivnosti i realizaciju edukacija iz 2021. godine i u narednoj 2022. godini.

Unapređenje metodologije realizacije obuka donosi nam nekoliko obuka namijenjenih edukaciji edukatora Centra za edukaciju sudija i tužilaca u oblastima poput Evropske konvencije o ljudskim pravima, pravima djeteta, zaštite prava djece i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, kibernetičkog kriminala i digitalnih tehnologija, mentorstva i vještina, te korupcije.

Neizostavna tema je i implementacija međunarodnih standarda u praksi domaćih sudova kroz publikovanje stavova iz određenih presuda Evropskog suda za ljudska prava, donesenih u odnosu na države regiona, u okviru saradnje pri realizaciji nacionalnih foruma i saradnje s AIRECentrom. Tokom naredne godine realizovat će se šesta godišnja konferencija Pravosudnog foruma za Bosnu i Hercegovinu na temu: Harmonizacija sudske prakse u Bosni i Hercegovini i jedinstvene baze sudske prakse.

U okviru saradnje sa USAID projektom „Pravosuđe protiv korupcije u BiH“, tokom naredne godine nastavlja se realizacija dva četverogodišnja programa specijalističke obuke. Radi se o specijalizaciji određenog broja tužilaca za rad na predmetima korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa, za koje je pripremljen poseban Program specijalizacije tužilaca. Program je koncipiran polazeći od procesne uloge suda u krivičnom postupku, preko suzbijanja navedenih vrsta krivičnih djela, do instituta materijalnog krivičnog prava, sudske prakse, te iskustava u dosadašnjem radu na predmetima krivičnih djela organizovanog kriminala i korupcije.

Kontinuirana obuka za sudije i tužioce nudi i specijalizaciju sudija i tužilaca u domenu rada na predmetima za maloljetnike, kao što je poseban program specijalizacije u saradnji sa Save the Children na temu seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja maloljetnika u digitalnom okruženju. Navedena specijalizacija bit će implementirana kroz tri edukativne aktivnosti: Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje djece u digitalnom okruženju – etiologija i fenomenologija; Pravni okvir vezan za procesuiranje slučajeva seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece u digitalnom okruženju; Forenzička istraga, digitalni okvir i procesno-pravno formiranje dokaza.

Tereti dokazivanja u predmetima diskriminacije, provedba Aarhus konvencije s težištem na pristup pravosuđu u okviru seminara „Pristup pravdi u pitanjima koja se tiču okoliša“, te suđenje u razumnom roku, jesu teme koje će biti zastupljene u realizaciji Programa za 2022. godinu. Svoje mjesto u Programu za 2022. godinu imaju i teme poput zaštite osobnih podataka i tajnosti podataka i zaštite prava pacijenata, te cjelokupan set obuka za rukovodioce pravosudnih institucija. U okviru krivičnog, građanskog i upravnog prava noviteti su seminari na temu najčešćih grešaka u radu nižestepenih sudova, kao jedna od preporuka Stalne komisije za edukaciju VSTV-a BiH.

Stanje uzrokovano pandemijom COVID-19 svakako je ostavilo traga u radu i implementaciji programskih i edukativnih aktivnosti i u 2021. godini. Naime, mnoge edukativne aktivnosti koje nisu mogle biti realizovane *online*, poput obuke za stručne saradnike i specijalizacije u domenu forenzike i kriminalističkih obuka, bit će realizovane u 2022. godini.

Ostatak kontinuirane obuke bit će namijenjen primjeni standarda Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu i Ustavnog suda BiH, prezentiranju stavova Vrhovnog suda FBiH, temama vezanim za pravo EU-a, slobodu govora i klevetu, kao i njena ograničenja i efikasnu primjenu članova 10 i 8 Evropske konvencije o ljudskim pravima, etiku i integritet, stvarna prava i zemljišne knjige, radno pravo, te stečaj i privredno pravo. Obuka o integritetu i sudijskoj etici jeste neizostavan dio programa, a nosioci pravosudnih funkcija će istu moći pratiti kroz razne radionice predviđene programom, kao i putem učenja na daljinu u okviru modula „Etika i integritet“, korištenjem platformi za učenje na daljinu.

Centar i u 2022. godini nastavlja saradnju sa HELP projektom Vijeća Evrope u okviru zajedničke inicijative Evropske unije i Vijeća Evrope „*Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey II*“, te će organizovati dva kursa i to:

- *Data Protection and Privacy Rights* / Zaštita podataka i pravo na privatnost
- *International Cooperation in Criminal Matters* / Međunarodna saradnja u krivičnim stvarima

HELP kurs „Zaštita podataka i pravo na privatnost“ nudi sveobuhvatni kurikulum koji na interaktivan način pokriva ključne koncepte, pravni okvir Vijeća Evrope i EU (direktno primjenjiv na nacionalnoj razini), sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (ECtHR) i Suda pravde Evropske unije (CJEU), kao i specifične oblasti zaštite podataka. Jedan od ključnih referentnih materijala za razvoj ovog kursa bio je „Priručnik o zaštiti podataka“ koji su zajednički izradili EU FRA i Vijeće Evrope s Uredom registrara Evropskog suda za ljudska prava. Više o ovom kursu možete pogledati na: <https://rm.coe.int/help-course-brief-data-protection-and-privacy-rights/16809cd3a7>

HELP *online* kurs „Međunarodna saradnja u krivičnim stvarima“ istražuje fundamentalne principe međunarodne pravosudne saradnje i raspon pravosudnog okvira i pravnih instrumenata za saradnju – primjenjuju se podopćim razmatranjem pitanja ljudskih prava. Više o navedenom kursu možete pogledati na: <https://rm.coe.int/help-course-brief-international-cooperation-on-criminal-matters/16808b4f43>

Tutori kurseva su edukatori Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH, eksperti iz navedenih oblasti koji su prošli obuku za trenere organiziranu od strane Vijeća Evrope i time stekli status HELP certificiranih trenera.

Kao i do sada, kursevi će biti otvoreni za sudije i tužioce, stručne savjetnike, saradnike i pripravnike u sudovima i tužilaštvima, te obzirom na dosadašnju uspješnu saradnju i potpisane sporazume o saradnji, članove Advokatske komore Federacije BiH i studente završne godine i master studija Pravnih fakulteta u FBiH.

Također, nosiocima pravosudnih funkcija u Bosni i Hercegovini bit će omogućeno učešće i na svim oblicima obuka koje organizuje EJTN – Evropska mreža za edukaciju sudija i tužilaca. Trenutno je nezahvalno govoriti u kojem obliku će biti organizovane ove obuke; ono što možemo reći jeste da će sudijama i tužiocima, kao i stručnim savjetnicima i saradnicima u sudovima i tužilaštvima, biti omogućeno učešće u:

- *Online* studijskim posjetama koje se organiziraju u evropskim sudovima (CJEU i ECtHR), EU agencijama (Eurojust i FRA), kao i evropskim i međunarodnim organizacijama (EU institucije, HCCH).
- AIAKOS programu za novoimenovane i buduće sudije i tužioce (*online*);
- Seminarima kontinuirane obuke (*online*);
- EJTN 1 tema/1 ekspert/1sat *webinarima*.

Detaljne informacije o EJTN obukama i mogućem učešću na istim bit će dostavljene sudovima i tužilaštvima naknadno, po dobijanju saglasnosti od strane organizatora.

Nadamo se da će edukativne aktivnosti i način realizacije istih tokom 2022. godine biti dosta interesantniji i kvalitetniji, s većim udjelom realizacije seminara uživo i primjenom djelimično novih metodoloških pristupa. Više o edukativnim aktivnostima bit će predstavljeno u samom Programu početne obuke i programu stručnog usavršavanja sudija i tužilaca za 2022. godinu.